

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Факультет соціально-психологічний
Кафедра соціальних технологій**

**ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З
СТАРШОКЛАСНИКАМИ**

**Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота**

**62 групи
Крачковської Оксани Олегівни**

**Науковий керівник:
кандидат наук, доцент
кафедри соціальних технологій
Іллїна Ольга Володимирівна**

**Рекомендована до захисту
рішенням кафедри соціальних технологій**

Протокол № 5 від «25» жовтня 2018 р.

**Зав. кафедри _____ Коляденко С.М.
підпис**

ЗМІСТ

Вступ	2
Розділ I. Теоретичні аспекти профорієнтаційної роботи із старшокласниками	6
1.1. Профорієнтаційна робота як соціально-педагогічне явище	6
1.2. Особистісні аспекти профорієнтаційної роботи зі старшокласниками	18
1.3. Врахування вікових особливостей старшокласників у профорієнтаційній роботі	24
Висновки до I розділу	36
Розділ II. Застосування гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі	38
2.1. Поняття та сутність гендерного аналізу	38
2.2. Зміст та роль гендеру в профорієнтаційній сфері	46
2.3. Врахування гендерних стереотипів у профорієнтаційній роботі	57
Висновки до II розділу	67
Розділ III. Емпіричне дослідження гендерного аналізу профорієнтаційної роботи зі старшокласниками	69
3.1. Програма дослідження застосування гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі зі старшокласниками	69

3.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі зі старшокласниками	73
3.3. Програма профорієнтаційної роботи зі старшокласниками враховуючи гендерний аналіз	93
Висновки до III розділу.....	110
Загальні висновки.....	112
Список використаних джерел.....	114
Додаток А.....	123
Додаток Б.....	127
Додаток В.....	128
Додаток Г.....	130

Вступ

Актуальність дослідження: В наш час глобалізації та технологізації, і масового інформаційного потоку, стає актуальним тема реалізації себе, як конкурентно спроможної людини, висококваліфікованого спеціаліста в своїй сфері та різнобічно розвинену особистість, адже саме така людина буде затребувана на сучасному ринку праці, саме тому питання профорієнтації молодого покоління є дуже актуальним на даний час.

Саме за допомогою профорієнтації молода людина зможе дізнатися які професії існують у світі, познайомитися з їх особливостями та за допомогою різноманітних методів профорієнтації визначити які здібності та нахили до тих чи інших професій має індивід. Така обізнаність дасть можливість майбутньому спеціалісту, зайнятися саме тією діяльністю у якій він зможе себе найвигідніше розкрити і продемонструвати свої таланти.

Проте так як наше суспільство не стоїть на місці, профорієнтація також змінюється, і якщо раніше була норма що є певні професійні ніші які займають чоловіки, а є інші ніші які займають жінки, то в наш час коли відбулися певні зміни у ролях чоловіка та жінки, давно уже було піднято і підтримувалося питання рівності. Зараз найбільше уваги звертають не на стать, а на окремі задатки які має людина, саме тому питання гендеру стало актуальним і для профорієнтації.

Адже вимоги сучасного світу, вимагають від сучасної людини вміння серед різноманітної інформації та стику нового і старого покоління, знайти себе і розкрити свій потенціал, займатися тим, що цінне і важливе для себе. А так як сучасний світ живе ще на стику різних поколінь, питання стереотипізованого мислення, яке нав'язується молодим людям дуже актуальне, саме тому щоб молода людина себе реалізувала, їй варто прислухатися лише до себе та своїх нахилів, і позбутися стереотипів, і саме це зробити допомагає профорієнтація, яка враховує гендерний аналіз.

А так як кожній особистості важливо себе знайти в цьому світі, при цьому змогти відмовитися від багатьох нашарувань, які диктує соціум, актуальним стає тема, яку ми й обрали для свого дослідження: Гендерний аналіз профорієнтаційної роботи з старшокласниками.

Загальні методологічні проблеми профорієнтації висвітлені в працях Г. Балла, Н. О. Гончарової, Е. Ф. Зеєра, В. П. Зінченка, Л. А. Йовайши, Є. А. Клімова, та інших. Проблема формування професійних інтересів і намірів, мотивів вибору професії у підлітковому та юнацькому віці знайшла відображення в роботах М. С. Янцури. Проблему гендерного аналізу в дисциплінах соціально-гуманітарного циклу досліджував Л. В. Малес, О. Плахотнік, Т. В. Говорун, О. М. Кікінеджі та інші.

Мета дослідження: Дослідити гендерний аналіз профорієнтаційної роботи зі старшокласниками.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність основних понять теми та вивчити теоретичні аспекти застосування гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі зі старшокласниками.

2. Емпірично дослідити застосування гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі зі старшокласниками.

3. Розробити програму профорієнтаційної роботи зі старшокласниками враховуючи гендерний аналіз.

Об'єкт дослідження: Профорієнтаційна робота зі старшокласниками.

Предмет дослідження: Сутність гендерного аналізу у профорієнтаційній роботі з старшокласниками.

Практичне значення дослідження: теоретичне і практичне застосування результатів дослідження здійснене шляхом підготовки методичних рекомендацій для соціальних педагогів, вчителів, щодо проведення профорієнтаційної роботи з старшокласниками при цьому враховуючи гендерний аспект.

Теоретичне значення дослідження: теоретично обґрунтовано й емпірично перевіряно вплив стереотипів на вибір майбутньої професії старшокласниками, окрім цього визначено важливість гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі.

Апробація дослідження представлена в наступних публікаціях:

1. Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник статей учнів, студентів і викладачів за результатами конкурсних і кваліфікаційних досліджень / за заг. ред. Н. П. Павлик]. – Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2018. – Вид. 8. – С. 17 – 18.
2. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної студентської конференції для студентів немовних спеціальностей: Житомир, 18 квітня 2018 р. / за заг. ред. Н. М. Андрійчук. – Житомир: Видавництво ФО – П Левковець Н. М., 2018. – С. 79 – 80.

Структура дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (80 джерел, з них – 6 іноземною мовою), додатків (4).

Загальний обсяг роботи складає 132 сторінки. Робота містить 15 рисунків автора та 9 таблиць.

Загальні висновки

На основі аналізу соціально-педагогічної літератури та проведеного дослідження щодо гендерного аналізу профорієнтаційної роботи зі старшокласниками зроблено такі висновки:

Відповідно до першого завдання ми розкрили сутність основних понять теми та вивчили теоретичні аспекти застосування гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі зі старшокласниками. Профорієнтація - цілеспрямована діяльність із підготовки молоді до обґрунтованого вибору професії відповідно до особистісних нахилів, інтересів, здібностей і водночас із громадськими потребами кадрів певних професій і ресурсів різного рівня кваліфікації. Основними цілями профорієнтації є: надання профорієнтаційної підтримки учням у процесі вибору майбутньої професії та вироблення у школярів свідомого ставлення до праці. Перше, що важливо враховувати при проведенні профорієнтації з старшокласниками, так це їх Я-концепцію. Доречно розглядати не просто Я – концепцію особистості, а й професійну Я – концепцію. Крім цього, на якісний вибір майбутньої професійної сфери і позиції в житті впливає самооцінка особистості. Також дуже важливо враховувати вікові особливості старшокласників під час профорієнтаційної роботи.

Гендерний аналіз – це процес оцінки різного впливу, спричиненого на жінок і чоловіків існуючими програмами, законодавством, державним політичним курсом – у всіх сферах життя суспільства. Його суть полягає в повноцінному розкритті будь-яких наслідків певної діяльності для обох статей (як чоловіків так і жінок). Зміст гендеру в профорієнтації полягає в створення педагогічних умов для самореалізації особистості, заснованих на її можливостях і здібностях. А також в допомозі індивідам у правильному виборі своєї професії.

Відповідно до другого завдання ми дослідили застосування гендерного аналізу в профорієнтаційній роботі зі старшокласниками та дійшли таких висновків:

- ✓ гендерний аналіз при проведенні профорієнтаційної роботи застосовується неналежним чином, що призводить до стереотипізації при виборі майбутньої професії;
- ✓ профорієнтаційна робота в досліджуваних школах, проводиться не належним чином, вона не лише не враховує гендерний аспект, а й взагалі носить тільки інформаційний характер, який жодним чином не допомагає особистості визначитися з майбутньою сферою діяльності, враховуючи свої особисті здібності та інтереси;
- ✓ наслідками ігнорування гендерного аспекту в профорієнтаційній роботі призводить до стереотипізації мислення у старшокласників щодо вибору майбутньої професії, стереотипізованої поведінки, яка веде до невраховування власних талантів, мрій та вподобань, а орієнтування на соціальні кліше.

І відповідно до третього завдання на основі аналізу результатів емпіричного дослідження нами було розроблено програму профорієнтаційної роботи зі старшокласниками з врахуванням гендерного аналізу, яка покращить роботу класних керівників, соціальних педагогів та психологів у сфері профорієнтації. А також допоможе учням свідомо підходити до вибору своєї майбутньої професії, долаючи всі стереотипи, тиск з боку ЗМІ та суспільства.

Список використаних джерел

1. Аксенченко К. Б., Лосієвська О. Г. Особливості професійного самовизначення молоді у гендерному вимірі / К. Б. Аксенченко, О. Г. Лосієвська // Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: зб. наук. праць / За заг. ред. д. психол. н., проф. Ю.О. Бохонковой. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. – С. 3 – 5.
2. Балл Г. Психолого-педагогічні засади професійної орієнтації школярів / Г. Балл // Професійна діагностика ; [упоряд. Т. Гончаренко]. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. – С. 4–19.
3. Барабаш Ю. Г. Психолого-педагогічні основи вибору професії : навч. посіб. / Ю. Г. Барабаш, Ю. Г. Позінкевич. – Луцьк : РВВ “Вежа Волинського держ. університету ім. Лесі Українки”, 2003. – 201 с.
4. Барановский А. Б. Система методов профессиональной ориентации. Основы профессиональной ориентации: учебно-методическое пособие / А. Б. Барановский, Г. М. Потапенко, Г. В. Щекин. – К., 1991. – С. 32 – 41.
5. Беспалько В. П. Складові педагогічної технології / В. П. Беспалько. – М., 1989. – С. 98 –100.
6. Бондаренко Н. И. Социальные представления о самоактуализации: гендерный аспект [Текст] / Н. И. Бондаренко // Психологические науки: теория и практика: материалы междунар. науч. конф. – М.: Буки-Веди, 2012. – С. 46 – 48.
7. Василенко О. М. Особливості вибору майбутньої професії абітурієнтами вищих навчальних закладів: гендерний аспект / О. М. Василенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2014. - Вип. 32. - С. 32-34.
8. Вачевський М. В. Підготовка молоді до вибору професії в сучасних умовах / М. В. Вачевський // Молодь і ринок. – № 1. – 2002. – С. 72-75.
9. Вінс В. А. Психологічний супровід свідомого вибору професії сучасних підлітків / В. А. Вінс // Молодий вчений. – 2016. – № 9.1 (36.1). – С. 26 – 29.
10. Газиева А. М. Формирование у старшеклассников готовности к профессиональному самоопределению как психолого-педагогическая

проблема / А. М. Газиева // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов Дагестанского государственного педагогического университета. – 2008. – № 10 (3087). – Режим доступа: <http://jurnal.org/articles/2008/ped55.html>.

11. Гинзбург М. Р. Развитие самовизначения подростков: методические разработки [Текст] / М. Р. Гинзбург. – М., 1988.
12. Говорун Т. В. Гендерная психология: навч. посібник / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. – 308 с.
13. Гончарова Н. О. Основы профессиональной ориентации / За ред. В. Ф. Моргуна. Навч. посібник. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. – 168 с.
14. Горностай П. П. Гендерная социализация и становления гендерной идентичности / Основы теории гендера: Навчальний посібник / П. П. Горностай. – К.: К.І.С., 2004. – С. 132 – 156.
15. Дереклеева И. И., Савченко М. Ю., Артюхова И. С. Довідник класного керівника (10-11 класи) / під ред. І. С. Артюхової.: ВАКО, 2006.
16. Дік Н. Ф., Дік Т. Н. Настольная книга классного руководителя 8-11х классов. Воспитание в условиях профильного обучения / Н. Ф. Дік, Т. Н. Дік. - 3-е изд., перераб. и доп. – Ростов: Фенікс, 2006. – С. 38–41.
17. Дороніна Т. О. Профорієнтаційна робота вчителя : гендерний аспект / Т. О. Дороніна. – Вісник. – 2015. – С. 11 – 17.
18. Задорожна О.М. Дослідження гендерних відмінностей у формуванні життєвих перспектив старшокласників / О.М. Задорожна // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – 2013. – №1(30). – С. 115–122.
19. Захаров Н. Н. Професійна орієнтація школярів. – М.: Просвещение, 1988.
20. Зеер Э. Ф. Основы профориентологии / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Н. О. Садовникова. – М., 2005. – 157 с.
21. Зеер Э. Ф., Павлова А. М., Садовникова М. О. Профорієнталогія: Теорія і практика: Учеб. пособие для высшей школы. — М.: Академический Проект; Екатеринбург, 2006. – 192 с.

22. Зінченко В. П., Янцур М. С. Теорія і практика розбудови системи професійної орієнтації в сучасних умовах // Оновлення змісту і методі психології освіти та професійної орієнтації. – Вип. 4, 1998. – С. 4-15.
23. Іванова Є. Введення в Гендерні дослідження. Ч.І: Навчальний посібник / За ред. І. А. Жеребкін – Харків: ХЦГІ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – С. 336.
24. Йовайша Л. А. Проблеми профорієнтаційної організації школярів. / Л. А. Йовайша – М.: Педагогіка, 1983. – 129 с.
25. Кабаєва В. М. Особливості фізіологічного дозрівання і психічного розвитку хлопчиків і дівчаток. Відмінності в навчанні і вихованні [Електронний ресурс]. М .: МГППУ, 2007. URL: [semya-rastet. ru / razd / osobcnosti_fiziologicheskogo_sozrevanija_malchikov_i_devochek /](http://semya-rastet.ru/razd/osobcnosti_fiziologicheskogo_sozrevanija_malchikov_i_devochek/)
26. Канцедал М. Є., Кравцова О. М. Довідник класного керівника в запитаннях та відповідях / авт.-упоряд. М. Є. Канцедал, О. М. Кравцова.— Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006.— 384 с.
27. Кікінежді О. М. Соціальне конструювання гендеру в молодіжному середовищі: неотрадиціоналізм чи егалітаризм? / О. М. Кікінежді // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. – 2012. – Вип. 2(2). – С. 177 – 187.
28. Клімов Г. І. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи: практикум / Г. І. Клімов, І. О. Седляр, М. С. Янцур; наук. ред. М. С. Янцур. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 180 с.
29. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. — Москва-Воронеж, 1996. – С. 105 – 106.
30. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения / Е. А. Климов. – М.: Академия, 2010. – 304 с.
31. Кобазова Ю. В. Гендерний аспект процесу професійного самовизначення старших школярів [Текст] / Ю. В. Кобазова // Вісник Якутського державного університету імені М. К. Аммосова. – 2009. – Т. 6. – 2. – С. 84-89.
32. Кобазова, Ю. В. Вплив гендерної соціалізації на професійне самовизначення школярів [Текст] / Ю. В. Кобазова // Вісник

- Хмельницького державного педагогічного університету. – 2009. – № 6. – С. 53 – 63.
33. Кон И. С. Психология ранней юности: Книга для учителя / И. С. Кон. — М.: Просвещение, 1989. – С. 43 – 124.
34. Кон И. С. Психология старшеклассника / И. С. Кон. — М., Просвещение, 1982. – С. 98 – 99.
35. Кондратюк А. Ю. Гендерні відмінності самореалізації особистості в юнацькому віці / А. Ю. Кондратюк, С. А. Литвиненко // Психологія: реальність і перспективи. - 2014. - Вип. 3. - С. 73-75.
36. Конончук А. І. Професійне самовизначення старшокласників як мета профорієнтаційної роботи соціального педагога ЗНЗ / А. І. Конончук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 115. – С. 110 – 113.
37. Концепція державної системи професійної орієнтації населення України. Схвалена Постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2008 року, № 842 // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2008. – № 5-6. – С. 3-6.
38. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір : навч. посіб. / О. М. Коропецька. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.
39. Кряж І. В. Психологічні основи профконсультування та профвідбору: Навчально методичний посібник / І. В. Кряж – Х.: Видавництво Харківського національного університету ім. В.М. Каразіна, 2001. – 57 с.
40. Лапшина В. Л. Гендерні стереотипи в професійній сфері: Витоки, стан та перспективи існування / В. Л. Лапшина // Український соціум: Соціологія. Політика. Економіка. Педагогіка. : Науковий журнал. – 2005. – № 4. – С. 27 – 34.
41. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения: В 2 т. / а. н. Леонтьев — М.: Наука, 1983. – С. 76.
42. Леонтьев Д. А. Профессиональное самоопределение как построение образов будущего / Д. А. Леонтьев, Е. В. Шелобанова // Вопросы психологии. – 2001. – № 1. – С. 57-65.

43. Май Т. Н. Основы формирования готовности старших школьников к выбору профессии / Т. Н. Май, А. Э. Попович // Вестник Московского государственного гуманитарного университета им. М. А. Шолохова. Педагогика и психология. – 2011. – Вып. 2. – С. 26–32.
44. Малес Л.В. Основы гендерного анализа в дисциплинах социогуманитарного цикла. Методичні рекомендації / Л.В. Малес. – К.: ПРООН, 2004. – 39 с.
45. Марушкевич А. А. Проблемы профориентации та професійного вибору випускників сучасних шкіл / А. А. Марушкевич // Вісник Запорізького національного університету. – Пед. науки. – 2011. – № 1. – С. 208-211.
46. Мельник О. В. Проблемы професійної орієнтації учнівської молоді та перспективні напрями їх вирішення / Олександр Васильович Мельник // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Вып. 15, кн. 1. – Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2011. – С. 283 – 293.
47. Мельник Т. 50/50 : Сучасне гендерне мислення : [словник] / Т. Мельник, Л. Кобилянська. — К.: К.І.С., 2005. — 280 с.
48. Мудрик А. В. Время поисков и решений, или старшеклассникам о них самих: Книга для учителя / А. В. Мудрик. – М.: Просвещение, 1990 – 143 с.
49. Мухина В. С. Возрастная психология / В. С. Мухина. – М.: Академия, 1997. – 608 с.
50. Овчарова Р. В. Справочная книга школьного психолога / Р. В. Овчарова. – М.: Просвещение, 1996. – С. 98.
51. Одинцов В.Ф. Ориентация сельской молодежи на будущее как фактор стабильности общества. // Вопросы психологии. – 2005. – № 3. – С. 84-89.
52. Павлютенков Е. М. Профориєнтація учнів / Е. М. Павлютенков. – К.: Наукова думка, 1983. – 152 с.
53. Плахотнік О. Вчитель і вчителька: гендерний аналіз однієї професії / О. Плахотнік // Studia Methodologica. – 2008. – №25. – С. 310-316.
54. Плахотнік О. Ліки від гендерних стереотипів / О. Плахотнік // Інформаційно-просвітницьке видання «Я». — 2007. — №2. — С.16.

55. Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається : затверджено наказом Міносвіти, Мінпраці і Мін-ва у справах молоді і спорту України 02.06.95 р. № 159 (30) 1526. // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1995. – № 15. – С. 2–7.
56. Пономаренко О. Г. Зміст профорієнтаційної роботи та засади її здійснення в Україні / О. Г. Пономаренко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «ПереяславХмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди» – Додаток 1 до Вип. 29, том V, 2013 р. – Тематичний випуск «Міжнародні Чепланівські психолого-педагогічні читання». – К.: Гнозис, 2014. – С. 256 – 261.
57. Пономаренко О. Г. Інноваційні підходи у проведенні профорієнтаційної роботи у середніх навчальних закладах України / О. Г. Пономаренко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, Психологія. Філософія». – 2014. – Вип. 199. – Ч. 1. – С. 291 – 297.
58. Пономаренко О. Г. Основні цілі і завдання профорієнтаційної роботи у середніх навчальних закладах України / О. Г. Пономаренко // Науковий діалог «Схід-Захід» : Всеукр. наук. конфер. з міжнар. участю, 10 лип. 2013 р.: матеріали конф. – Д., 2013. – Ч. 3. – С. 132– 136.
59. Профорієнтаційна робота психолога. / Упоряд. Т. Гончаренко. – К.: Шк. світ, 2007. – 128 с.
60. Пряжников Н. С. Основы организации и планирования профориентационной работы в школе / Н. С. Пряжников // Психологическая наука и образование. – 2004. – №4. – С. 85–94.
61. Пряжников Н.С. Профорієнтація и личностное самоопределение / Н. С. Пряжников. – М.: Изд-во: Институт практической психологии Воронеж НПО, «МОДЭК», 1996. – 246 с.
62. Резапкіна Г. В. Я и моя профессия. Программа профессионального самоопределения для подростков. Учебно-методическое пособие для школьников, психологов и педагогов / Г. В. Резапкіна – М.: Генезис, 2004. – 125 с.

63. Сидорова Н.Д. Изучение гендерных различий в профессиональном выборе старшеклассников / Н.Д. Сидорова // Сборники конференций НИЦ Социосфера. – 2010. – № 3. – С. 137–149.
64. Система профорієнтаційної роботи в школі. / Під ред. Сметаніна Д. А. та ін. – К.: Либідь, 2001. – 160 с.
65. Сівківська Л.С. Профорієнтаційна робота в системі профільного навчання майбутніх соціальних педагогів / Л.С. Сівківська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: збірник наукових праць. – Випуск 7. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 151 – 158.
66. Соловйова Л. Система профорієнтаційної роботи в школі / Л. Соловйова // Професійна діагностика / Упорядник Т. Гончаренко. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 120 с.
67. Танасійчук О. М. Вплив сім'ї на професійне самовизначення старшокласників (гендерний аспект) / О. М. Танасійчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: : Психологічні науки. - 2013. - Вип. 1. - С. 82 – 84.
68. Теоретичні і методичні основи профорієнтації учнів загальноосвітніх шкіл та психолого-педагогічний відбір абітурієнтів на педагогічні спеціальності вищих навчальних закладів / Укл. Вареник В. В., Прокопенко Л. І. – Черкаси, 2006. – 128 с.
69. Черникова Т. В. Профориентация старшеклассников / Т. В. Черникова. – Волгоград: Учитель, 2006. – 120 с.
70. Шевченко М. Ф. Тренинг «Профориентация для старшеклассников» / М. Ф. Шевченко – СПб.: Речь, 2007. – 168 с.
71. Шишковец Т. А. Справочник социального педагога: 5-11 классы / авт.-сост. Т. А. Шишковец. – 2-е изд.; перераб. и доп. – М.: ВАКО, 2007. – 213 с.
72. Ярская-Смирнова Е. Гендерное неравенство в образовании: понятие скрытого учебного плана / Е. Ярская-Смирнова // Гендерные исследования. – 2000. – №5. – С. 295 – 301.

73. Suryadi Bambang, Hanifa Farah. Career orientation of senior secondary school students / Bambang Suryadi, Farah Hanifa. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/322762155_Career_orientation_of_senior_secondary_school_students. – Назва з екрану.
74. Durosaro Irene. Gender as a factor in the career choice readiness of senior secondary school students in Ilorin Metropolis of Kwara State, Nigeria / Irene Durosaro. – Режим доступу: http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_2_No_14_Special_Issue_July_2012/14.pdf. – Назва з екрану.
75. Henseley L. The influence of gender role and gender stereotyping on the career choice and career community of adolescents / L. Henseley // Journal Of Counselling Psychology And Adolescents. – 2000. – № 69. – P. 11-16.
76. McDuff Elaine M., Mueller Charlse W. Gender differences in the professional orientations of protestant clergy / Elaine M. McDuff, Charlse W. Mueller. – Режим доступу: https://www.jstor.org/stable/3070351?seq=1#page_scan_tab_contents. – Назва з екрану.
77. Badošek Radim, Kimplová Tereza. Analysis of children`s professional orientation at senior primary grade / Radim Badošek, Tereza Kimplová. – ICTE Journal. – 2013. – № 2(1): 33–44. – P. 33 – 44. – Назва з екрану.
78. Ramaci T, Pellerone M, Ledda C, Presti G, Squatrito V, Rapisarda V. Gender stereotypes in occupational choice: a cross-sectional study on a group of Italian adolescents / T. Ramaci, M. Pellerone, C. Ledda, G. Presti, V. Squatrito, V. Rapisarda. – Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5403118/>. – Назва з екрану. <https://fundacia.org.ua/images/files/metodychniy-posibnyk-dlya-vchiteliv.pdf> [vchiteliv.pdf](https://fundacia.org.ua/images/files/metodychniy-posibnyk-dlya-vchiteliv.pdf)
80. http://eprints.zu.edu.ua/23725/1/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BF%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%9E_%D0%9A%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0-

%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%

A1.PDF